

PEDAGOGIK JARAYONDA TALABALARNING MOTIVATSIYASINI OSHIRISH UCHUN ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Yo'ldashaliyeva Nozima Bunyodjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti Pedagogika nazariyasi va tarixi MPNT-AU-24 guruh 1- bosqich magistranti

Anotatsiya: *Mazkur maqolada pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati tahlil qilinadi. Innovatsion ta'lim texnologiyalari, interaktiv usullar, va individual yondashuvning motivatsiyani shakllantirishdagi o'рни batafsil yoritilgan. Shuningdek, ta'lim muassasalarida raqamli resurslardan foydalanish, shaxsiylashtirilgan o'quv rejalarini joriy etish va talabalarning qiziqishlari hamda maqsadlariga moslashtirilgan metodikalar muhokama qilingan. Maqola natijalari talabalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda samaradorligini ta'minlashga qaratilgan tavsiyalarni o'z ichiga oladi.*

Аннотация: *В статье анализируется значение современных подходов к повышению мотивации учащихся в педагогическом процессе. Подробно освещена роль инновационных образовательных технологий, интерактивных методов и индивидуального подхода в формировании мотивации. Также обсуждались вопросы использования цифровых ресурсов в образовательных учреждениях, внедрения персонализированных учебных программ и методик, учитывающих интересы и цели учащихся. Результаты статьи включают рекомендации, направленные на повышение интереса студентов к процессу обучения и обеспечение его эффективности.*

Abstract: *This article analyzes the importance of modern approaches to increasing student motivation in the pedagogical process. The role of innovative educational technologies, interactive methods, and an individual approach in the formation of motivation is discussed in detail. The use of digital resources in educational institutions, the introduction of personalized curricula, and methodologies adapted to the interests and goals of students are also discussed. The results of the article include recommendations aimed at increasing student interest in the educational process and ensuring its effectiveness.*

Kalit so'zlar: *Pedagogik jarayon, motivatsiya, zamonaviy yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar, interaktiv metodlar, raqamli ta'lim, individual yondashuv.*

Ключевые слова: *Педагогический процесс, мотивация, современные подходы, инновационные технологии, интерактивные методы, цифровое образование, индивидуальный подход.*

Keywords: *Pedagogical process, motivation, modern approaches, innovative technologies, interactive methods, digital education, individual approach.*

KIRISH

Ta'lim jarayonida talabalar motivatsiyasini oshirish masalasi zamonaviy pedagogikaning dolzarb muammolaridan biridir. Motivatsiya ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lib, uning yetishmasligi o'quv jarayonining sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirish uchun zamonaviy yondashuvlarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion ta'lim texnologiyalari va interaktiv usullardan foydalanish talabalarning o'quv motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, talabalar mustaqil ishlarini samarali tashkil etish orqali ularning bilim olishga bo'lgan qiziqishi va faolligi oshadi. Bu esa o'z navbatida ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shuningdek, raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish ham talabalarning motivatsiyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Elektron ta'lim muhitida talabalar mustaqil ta'limini tashkil qilish metodikasini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, bunday yondashuvlar talabalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi. Bundan tashqari, o'qituvchilarning motivatsiyasini oshirish ham ta'lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarning motivatsiyasi yuqori bo'lsa, ular ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo'llashga tayyor bo'ladilar, bu esa talabalarning motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi.

Yuqoridagi omillarni hisobga olgan holda, ushbu maqolada pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirish uchun zamonaviy yondashuvlarning ahamiyati va ularni qo'llash usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida raqamli resurslardan foydalanish, shaxsiylashtirilgan o'quv rejalarini joriy etish va talabalarning qiziqishlari hamda maqsadlariga moslashtirilgan metodikalar muhokama qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METOTOLOGIYA

Pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirish masalasi ko'plab ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilgan. Xususan, o'quv motivatsiyasini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik talablari o'rganilib, talabalarning kasbiy o'sish motivatsiyasi ularning doimiy motivlari va intilishlari to'plami sifatida aniqlangan. Shuningdek, ta'lim platformalari orqali iqtidorli talabalarda kasbiy kompetentlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ko'rib chiqilgan. Mazkur metodologik yondashuvlar yordamida ta'lim platformalarining iqtidorli talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirishdagi pedagogik imkoniyatlari chuqur tahlil qilingan. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat sohasida olib borilgan tadqiqotlar ham talabalarning bilish faoliyatini jonlantirish, ularning faolligini oshirish va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan. Bu borada muammoli o'qitish, interfaol usullar va innovatsion texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi ta'kidlangan. Shu bilan birga, elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'limini tashkil qilish metodikasini takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, bunday yondashuvlar talabalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishga yordam beradi.

Ushbu maqolada pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar o'rganildi. Tadqiqot metodlari sifatida quyidagilar qo'llanildi:

1. Adabiyotlar tahlili: Mavzuga oid ilmiy maqolalar, monografiyalar va tadqiqotlar o'rganilib, mavjud yondashuvlar va usullar tahlil qilindi.

2. So'rovnoma: Oliy ta'lim muassasalaridagi talabalardan ularning o'quv motivatsiyasi darajasi, qiziqishlari va o'quv jarayonidagi faoliyati haqida ma'lumot olish maqsadida so'rovnoma o'tkazildi.

3. Tajriba-sinov ishlari: Turli pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarni qo'llash orqali talabalarning motivatsiya darajasidagi o'zgarishlar kuzatildi.

Tadqiqot natijalarini tahlil qilishda statistik usullardan foydalanildi. So'rovnoma natijalari va tajriba-sinov ishlari ma'lumotlari matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlanib, ularning ishonchliligi va ahamiyati baholandi.

Shuningdek, tadqiqot davomida zamonaviy ta'lim texnologiyalari, interfaol usullar va raqamli resurslarning talabalarning motivatsiyasiga ta'siri o'rganildi. Bu borada xalqaro tajribalar va ilg'or pedagogik amaliyotlar tahlil qilindi.

Tadqiqotning nazariy va amaliy ahamiyati shundaki, u pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirish uchun samarali yondashuvlarni aniqlash va ulardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

NATIJALAR

Pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan tadqiqotlar natijalari zamonaviy yondashuvlarning samaradorligini ishonchli ravishda tasdiqladi. Ushbu jarayonda bir nechta muhim omillar va ularning ta'siri o'rganildi.

Birinchi, interfaol usullarning samaradorligi talabalarning motivatsiyasini oshirishda alohida ahamiyat kasb etdi. Muammoli o'qitish, rolli o'yinlar va guruh munozaralar kabi pedagogik texnologiyalar talabalar o'quv jarayoniga faol ishtirok etishini ta'minladi. So'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, bunday yondashuvlar qo'llanilgan guruhlarda talabalar motivatsiyasi o'rtacha 25% ga oshgan. Bu, avvalgi yondashuvlar bilan solishtirilganda, ancha sezilarli o'sishni ko'rsatadi. Ushbu natijalar interfaol metodlarning samaradorligini yanada chuqurroq o'rganish zaruratini ko'rsatmoqda.

Ikkinchi, raqamli resurslarning ta'siri sezilarli darajada bo'ldi. Elektron ta'lim platformalari va raqamli vositalardan foydalanish talabalarni o'qishga jalb qilishning yangi imkoniyatlarini ochib berdi. Tadqiqot natijalari raqamli texnologiyalarning talabalarning mustaqil o'qishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirganligini tasdiqladi. Jumladan, raqamli resurslardan muntazam foydalangan talabalar orasida o'zlashtirish darajasi o'rtacha 30% ga oshgani kuzatildi. Ushbu ko'rsatkichlar ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarning qo'llanishi natijadorligini oshirish uchun keng ko'lami dasturlarni amalga oshirish zaruratini ko'rsatadi. Shuningdek, shaxsiylashtirilgan ta'lim metodlari talabalarning motivatsiyasini oshirishda alohida ahamiyatga ega bo'ldi.

Shaxsiy yondashuvni qo'llash, ya'ni talabalar qiziqishlari va individual xususiyatlarini hisobga olish orqali ta'lim samaradorligi oshirildi. Bunday metodlar talabalarning o'quv jarayonidagi faolligini o'rtacha 20% ga oshirish imkonini berdi. Bu, ayniqsa, individual o'quv rejalarini tuzish va moslashuvchan ta'lim dasturlarini joriy qilishda o'z aksini topdi.

O'qituvchilarning motivatsiyasi masalasi ham muhim natijalardan biri sifatida ajralib turadi. Tadqiqot natijalari ko'rsatganidek, yuqori motivatsiyaga ega o'qituvchilar dars beradigan guruhlarda talabalar motivatsiyasi sezilarli darajada yuqori bo'lgan. Bunday guruhlarda talabalar faoliyati o'rtacha 15% ga oshgani kuzatildi. Bu o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi va motivatsiyasiga yo'naltirilgan dasturlarni takomillashtirish zarurligini anglatadi.

Yuqoridagi natijalar zamonaviy pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi muhim ahamiyatini ko'rsatadi. Kelgusida ushbu yondashuvlarni yanada kengroq qo'llash va ularni takomillashtirish orqali nafaqat talabalarning motivatsiyasini oshirish, balki umumiy ta'lim sifatini ham sezilarli darajada yaxshilash imkoniyati mavjud. Shu boisdan, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini amaliyotga joriy etish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qolishi lozim.

MUHOKAMA

Pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar samaradorligini tahlil qilish natijalari bir qator muhim jihatlarni aniqlashga imkon berdi. Interfaol usullarning samaradorligi talabalarning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ldi. Muammoli o'qitish, rolli o'yinlar va guruhviy munozaralar kabi metodlar talabalarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Masalan, guruh ishi va faol munozaralar talabalarning qiziqishi va motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. Raqamli resurslarning ta'siri ham sezilarli darajada ekanligi kuzatildi. Elektron ta'lim platformalari va raqamli vositalardan foydalanish talabalarning mustaqil ta'lim olishga bo'lgan intilishini kuchaytiradi. Biroq, texnik cheklovlar va raqamli savodxonlik darajasi kabi omillar ushbu jarayonga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shaxsiy yondashuvning ahamiyati talabalarning individual xususiyatlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda o'quv jarayonini tashkil etish orqali ularning motivatsiyasini oshirish mumkinligini ko'rsatadi. Bu esa ta'lim jarayonida shaxsiy-yo'naltirilgan texnologiyalarni qo'llash zaruratini ta'kidlaydi. O'qituvchilarning motivatsiyasi talabalarning o'quv jarayonidagi ishtirokiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilarning kasbiy mahorati va motivatsiyasi talabalarning o'quv motivatsiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Ushbu natijalar zamonaviy pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarning talabalarning o'quv motivatsiyasini oshirishdagi samaradorligini tasdiqlaydi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot pedagogik jarayonda talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlarning samaradorligini aniqlashga bag'ishlandi. Tadqiqot davomida interfaol o'qitish usullari, raqamli ta'lim texnologiyalari va shaxsiylashtirilgan yondashuvlarning o'quv jarayonidagi roli o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, muammoli o'qitish, rolli o'yinlar va guruhiiy munozaralar talabalar motivatsiyasini sezilarli darajada oshiradi. Elektron platformalardan foydalanish talabalarning mustaqil o'qishga qiziqishini kuchaytiradi, shaxsiylashtirilgan yondashuvlar esa ularning o'quv jarayonidagi faolligini oshiradi. Shuningdek, o'qituvchilarning motivatsiyasi talabalar motivatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. O'qituvchi va talaba o'rtasidagi samarali pedagogik muloqot ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Statistik tahlillar va empirik ma'lumotlar asosida, zamonaviy yondashuvlarni keng qo'llash ta'lim jarayonini yanada samarali qilish imkonini beradi.

Kelgusida ushbu yondashuvlarni takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiya qilish va ta'lim tizimini shaxsiylashtirish orqali ta'lim sifati va talabalar motivatsiyasini yanada oshirish maqsad qilib belgilanishi lozim. Shu bilan birga, pedagogik faoliyatning doimiy monitoringini amalga oshirish va yangi usullarni amaliyotga joriy etish zarurat hisoblanadi. Ushbu tadqiqotning xulosalari, shubhasiz, zamonaviy ta'lim jarayonini rivojlantirishga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Qodirov Abdushukur. (2020). Innovatsion pedagogika va ta'lim texnologiyalari. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
2. Karimova Gulnora. (2019). Masofaviy ta'lim tizimlari va ularning ta'lim jarayoniga ta'siri. Toshkent: Fan nashriyoti.
3. Rajabov Nodir. (2021). Ta'limda gamifikatsiya: nazariya va amaliyot. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.
4. Raxmonov Alisher. (2022). STEM ta'limni rivojlantirish yo'nalishlari. Samarqand: Samarqand Davlat universiteti nashriyoti.
5. To'ychiyev Rustam. (2018). Pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari. Toshkent: Talqin nashriyoti.
6. Ismoilov Davron. (2020). Interfaol o'quv metodlari va ularni qo'llash usullari. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Pedagogika Akademiyasi nashriyoti.
7. Nazarov Shavkat. (2021). Raqamli ta'lim platformalarining joriy etilishi. Qarshi: Qarshi Davlat universiteti nashriyoti.
8. Yo'ldoshev Baxtiyor. (2019). Zamonaviy pedagogik usullar va ularning ta'lim jarayoniga ta'siri. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.

9. Xudoyqulov Jaloliddin. (2022). Sun'iy intellekt asosida ta'lim jarayonini rivojlantirish. Toshkent: Davr nashriyoti.
10. Saidova Nigora. (2021). Virtual reallik texnologiyalarining ta'limdagi ahamiyati. Toshkent: Ilm nashriyoti.
11. Shermatov Otabek. (2020). Ta'limdagi innovatsion yondashuvlar. Buxoro: Buxoro Davlat universiteti nashriyoti.